Щоб не виглядало так, що я, маючи на меті обвинувачувати рідну маму, вибрала до цього форму статті, скажу, що мало серед моїх знайомих знаю таких жінок, яких могла б шанувати, як свою маму, а вже нікого так у світі не люблю, як її...

Я хочу говорити про наших матерів: про мою, про твою, товаришко, про матерів наших приятельок. Всі вони мають одну спільну прикмету: всі вони, без винятку, на кільканадцять літ старші від нас. Кільканадцять літ різниці між двома жінками, коли молодшій з них перейшло вже добре поза двадцятку, власне, не повинно б бути ніякою перешкодою на дорозі до їх приязні. А прецінь дуже мало між нами є таких, що могли б почванитися приятельськими відносинами зі своєю мамою. Здається мені, ми не погоджуємося із собою не як жінки, але як представниці двох поколінь: передвоєнного й повоєнного.

Наші матері хоч силою обставин нібито й примінилися до нових часів, одначе підсвідомо живуть ще далі "старими добрими часами". Незрозуміло для них, наприклад, що можна хотіти вийти заміж за чоловіка, що не має коли вже не державної (треба подумати й про якесь забезпечення на старі літа), то бодай якоїсь "сталої" посади.

Ще не привикли жити думкою "з дня на день", ще не годні погодитись з тим, що тепер взагалі нічого "сталого" на світі нема.

Не можуть зрозуміти (пощо в такім разі загалом заміж виходити?), що можна вийти заміж і не мати свого "дому", цебто кількакімнатного помешкання із всіма його додатками, а мешкати на "кавалєрці", їсти обіди в ресторані, а "сімейну" вечерю на примусі варити.

Ми не вміємо (а може, й не стараємося?) переконати їх, що тепер такий "час духу". Аргументів, які б промовляли за можливість подружжя навіть тоді, коли "він" без "сталої" посади, ми не висуваємо в балачках зі своїми матерями.

Аргументи ці, може, надто інтимні, а матері наші не привчили нас до інтимних балачок зі собою. Вони, мусимо сказати собі правду в вічі, стидались нас навіть тоді, коли ми майже дітьми ще були. Пригадаймо собі, з яким фальшивим, просто кари гідним соромом відносилися вони до нас в перших об’явах нашого дозрівання! Пригадаймо собі, скільки-то з нас, не ознайомлені з цим природним процесом, ховалися з першими його проявами, як з чимось ганебним, понижаючим? Усвідомім собі ще раз ту гаму терпінь і упокорень, що мусили ми перейти тільки тому, що наші матері соромилися освідомити нас.

Не хочу бути злосливою, але це правда, що природа мститься: коли наші матері нарікають тепер, що не мають у своїх дорослих доньках приятельок — то в великій мірі вони самі цьому винні.

І коли ми з роками зуміли придбати собі приятельок, коли устійнили вже свій світогляд, так мовити б, стали вже на твердім грунті, матері наші з роками багато дечого з того, що ми придбали, втратили.

І багато з них почувається такими самотніми тепер, як ми у свої чотирнадцять років.

І тому саме нашою повинністю є не дати їм відчути тієї самотності, що її приносять із собою старші літа.

Стараймося зблизитися до своїх матерів і пам’ятаймо, що їм тепер більше потрібна щира приятелька, як добра донька. А що найголовніше — не робім їх понад вік старими! Не забуваймо, що душею вони ще довго зістануться молоді: не затроюймо їм останніх теплих днів їхньої осені! Не підсміхаймося глумливо, як застанемо маму перед дзеркалом. Навпаки, переломім у них фальшивий встид (дуже часто власне з огляду на "дорослі доньки") щодо дбання, скажімо, про свій чепурніший, молодечий вигляд.

Не відносімся до них вічно, як до "старших", не замикаймо перед ними дверей, коли прийдуть до нас наші молоді приятельки й приятелі.

Навпаки, "втягаймо" їх у своє молоде товариство — і переконаємося, що вони можуть зовсім добре пристроїтися до тону "молодих".

Для мене особисто немає більше радості над ту, коли можу свою маму бачити в гурті своїх приятельок, веселу й таку, як і вони, розбавлену. Попробуймо зблизитися до своїх матерів не тільки в їх, але й у своїм власнім інтересі: будемо мати в них найщиріших на світі приятельок.

А кажуть, що сьогодні за щирого приятеля так тяжко...

1933